

ESPAD

European School Survey Project on Alcohol and other Drugs

*«Європейське опитування учнів щодо
вживання алкоголю та наркотиків -
ESPAD»*

European Monitoring Centre
for Drugs and Drug Addiction

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
імені
Олександра Яременка
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

unicef

ESPAD в Україні

Хвилі опитування: 1995, 1999, 2003, 2007, 2011, 2015, 2019

Партнери дослідницького проекту:

- Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ)
- Європейський центр моніторингу наркотиків та наркоманії (EMCDDA)
- Міністерство освіти і науки України
- Міністерство молоді та спорту України
- Державна служба з контролю за наркотиками
- Експертний комітет Помпиду з епідеміології та наркотиків при Раді Європи (Pompidou Group)

Регіони опитування:

24 області та м. Київ,
(АР Крим, крім 2015 р.)

Національна вибіркова сукупність

дає можливість аналізу за віком, статтю, типом навчального закладу, типом поселення, регіоном, типом сім'ї, матеріальним станом тощо.

Україна, 2015 р.:

6674 респонденти

віком 15-17 років;

449 навч. закладів.

Тематичні блоки запитань: 2015

Рівень поширення вживання
алкогольних напоїв

Рівень поширення вживання
тютюну

Рівень поширення вживання
наркотичних речовин

Дозвілля, сім'я, оточення

Залежність учнівської молоді
від мережі Інтернет,
комп'ютерних та азартних
ігор

Вживання нових речовин, які
імітують дію наркотиків

Блоки запитань для опитування в Україні (country specific questions)

Статеве життя та
поведінка

Користування
медичними і
соціальними послугами

Психічне здоров'я
підлітків

Події на Сході України

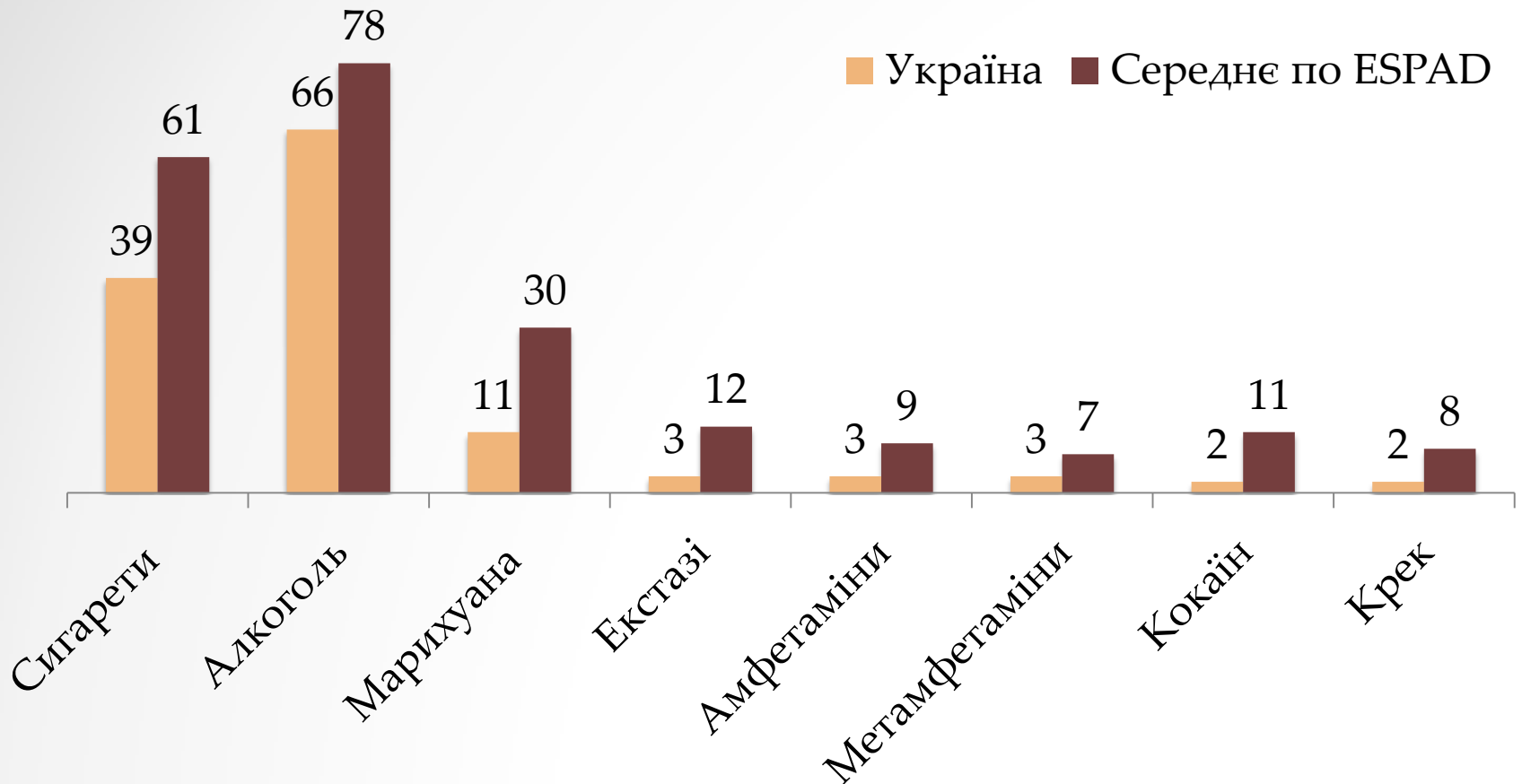

В Україні з 2007 року є традиційним блок запитань про ВІЛ/СНІД

**Ключові
результати 2015
та
динаміка**

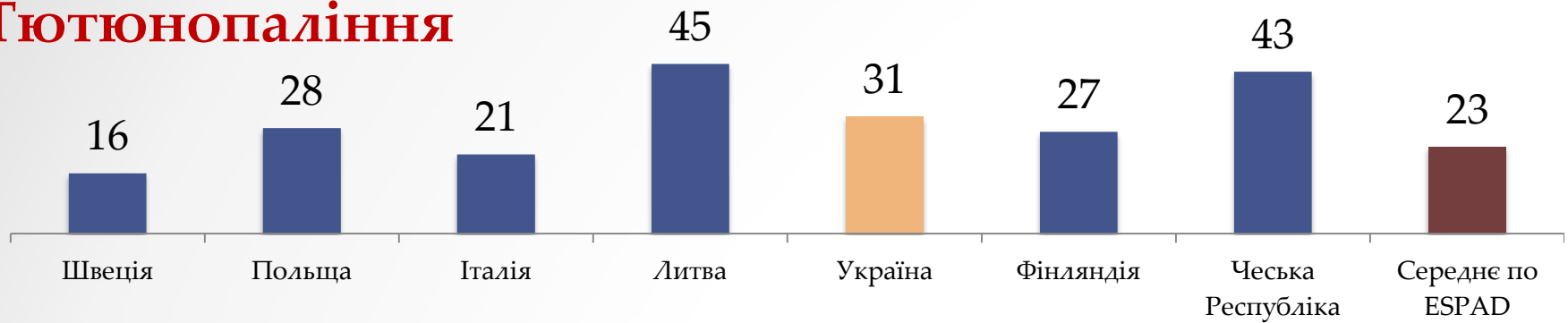
Рівень доступу до психоактивних речовин серед молоді

Розподіл відповідей «дуже легко» та «скоріше, легко», %

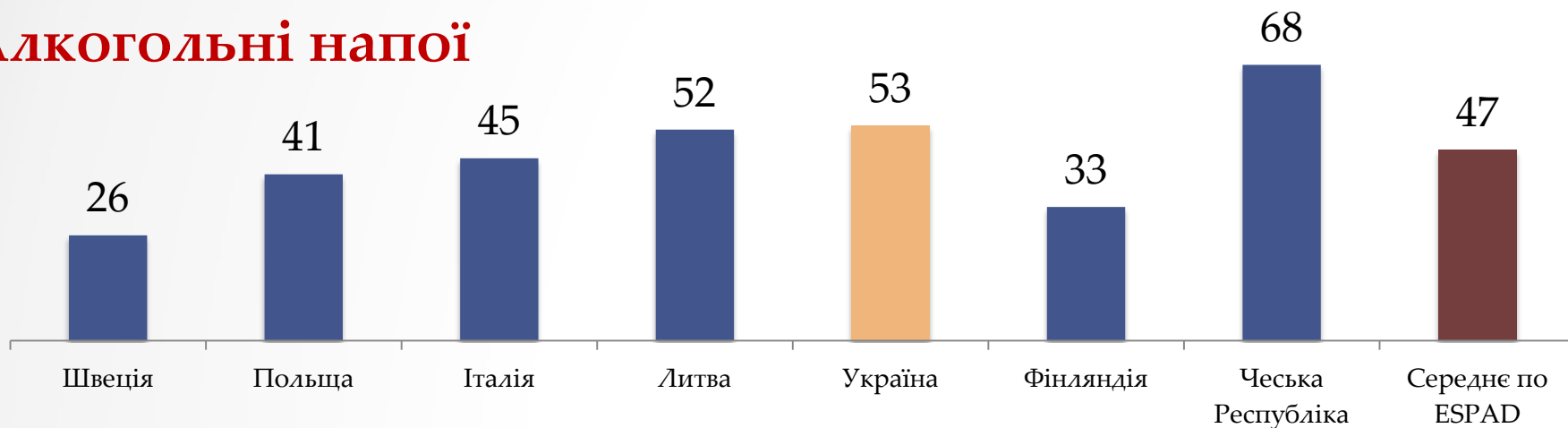

Ранній досвід спроби сигарет та алкогольних напоїв, у віці 13 років або раніше, %

Тютюнопаління

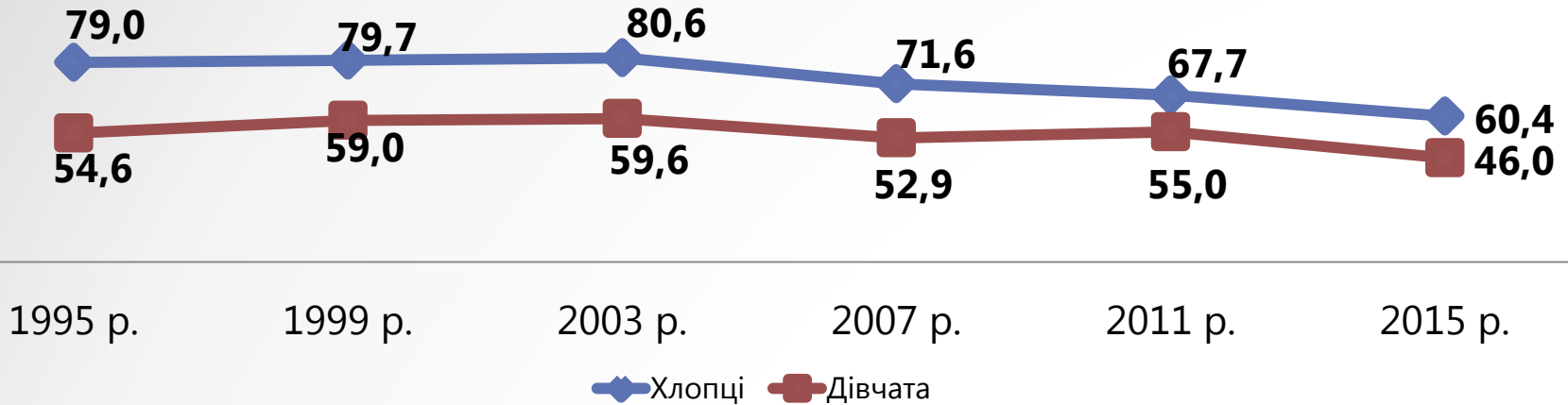

Алкогільні напої

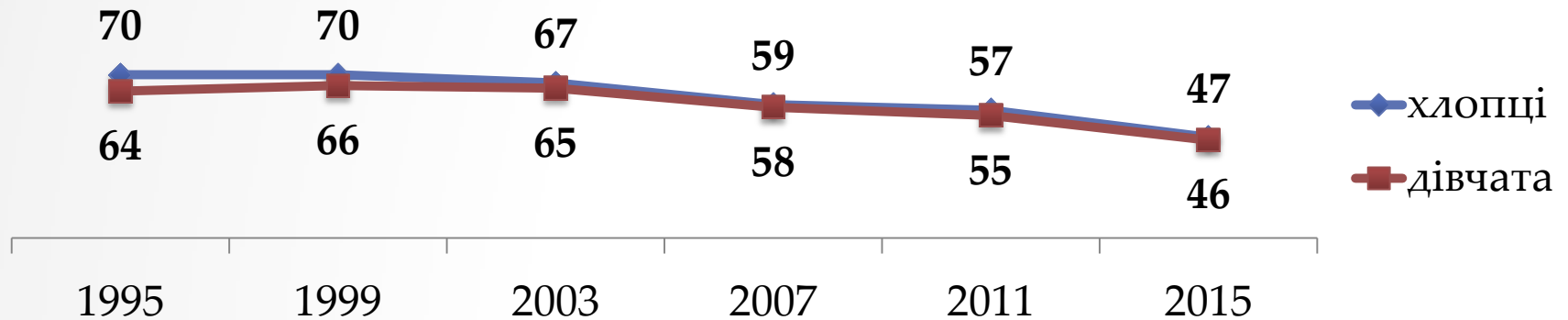

Тютюнокуріння (1)

УКРАЇНА: частка молодих людей, які курили хоча б 1 раз в житті, %, за статтю, у динаміці

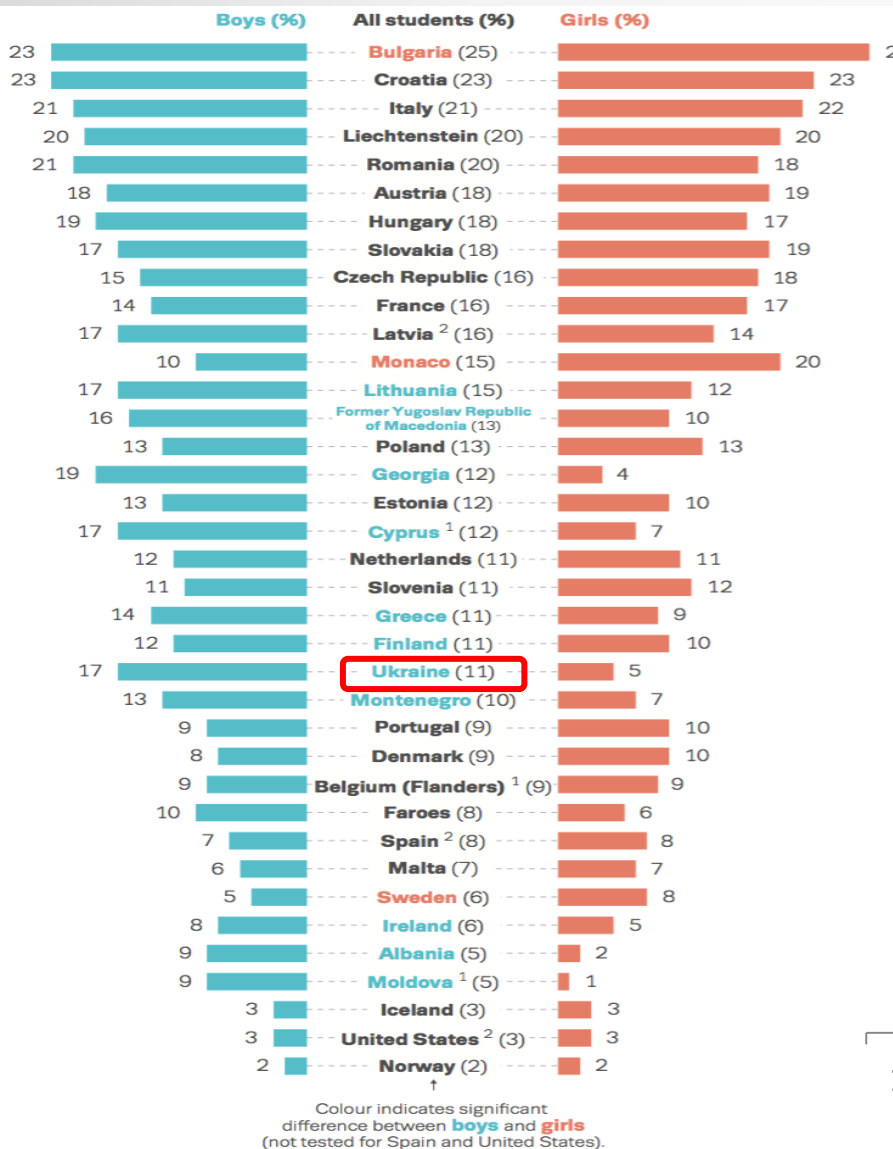

25 ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН: частка молодих людей, які курили хоча б 1 раз в житті, %, за статтю, у динаміці

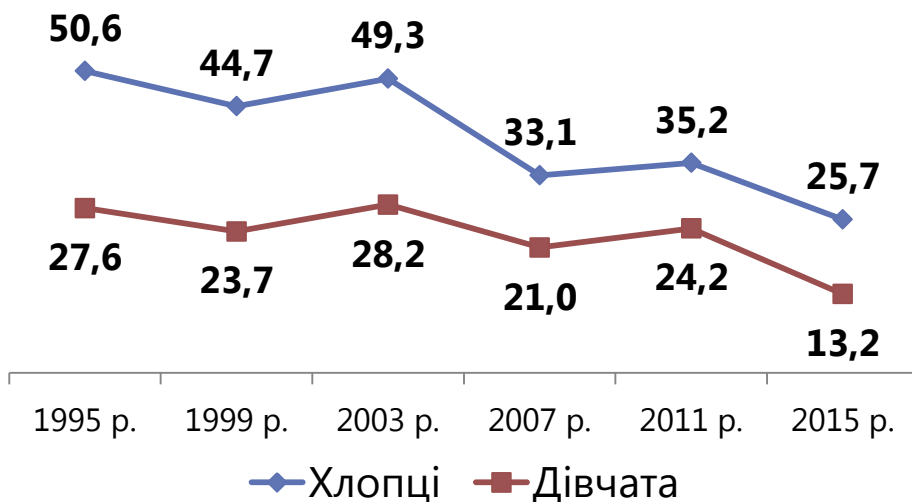
Тютюнокуріння (2)

Частка молодих людей, які курять щодня протягом останніх 30 днів, %

В Україні кожен восьмий підліток 15-17 років курить щодня.

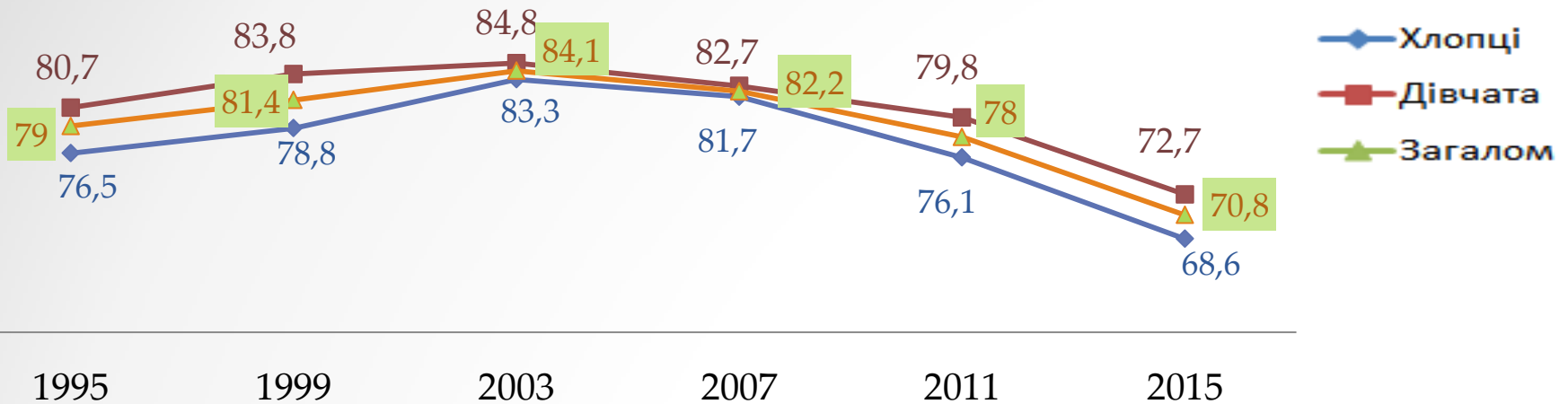
Частка молодих людей, які курили хоча б 1 раз за останні 30 днів, %, за статтю, у динаміці

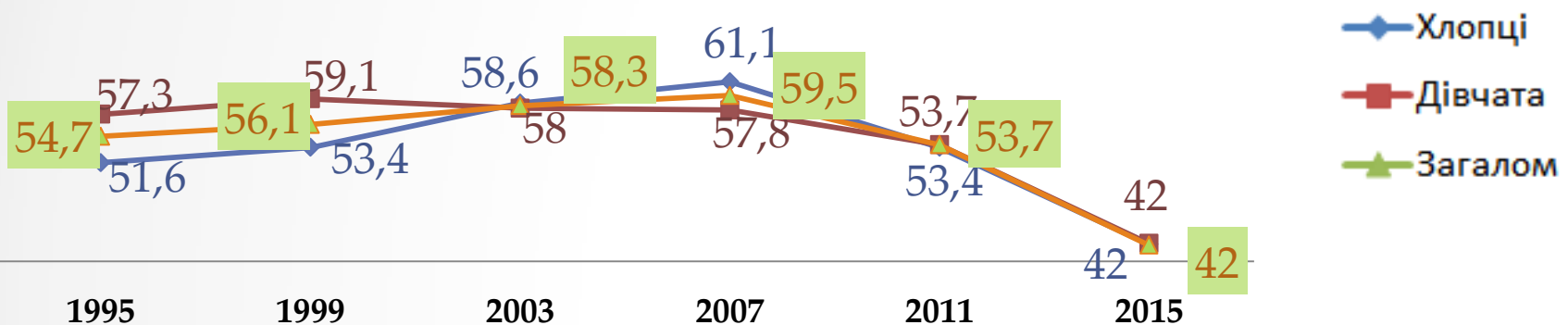
Вживання алкоголю (1)

Мають досвід вживання – 84% (82% серед хлопців та 86% серед дівчат).

Динаміка вживання алкоголю хоча б 1 раз за останні 12 місяців, %

Динаміка вживання алкоголю хоча б 1 раз за останні 30 днів, %

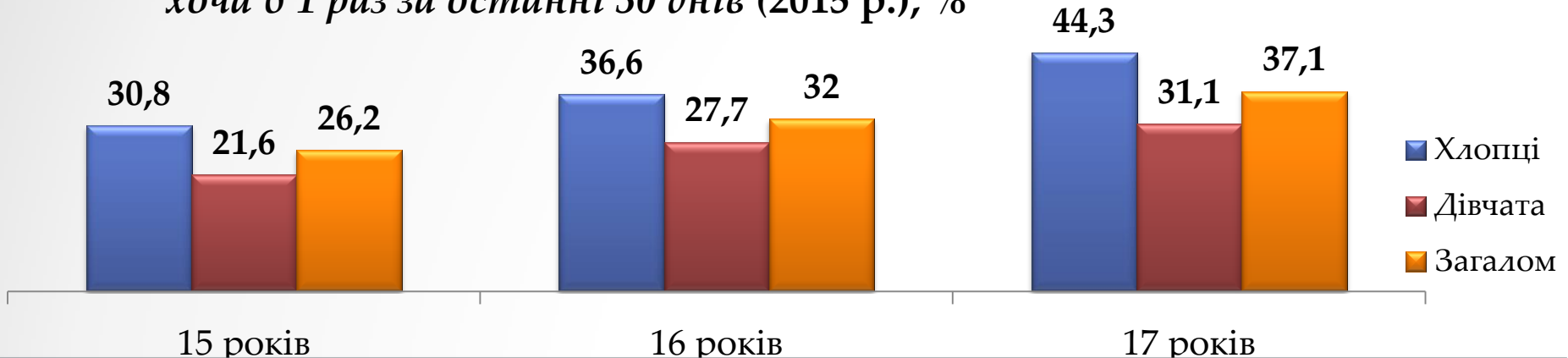

Вживання алкоголю (2)

Стан алкогольного сп'яніння (2015 р.), %

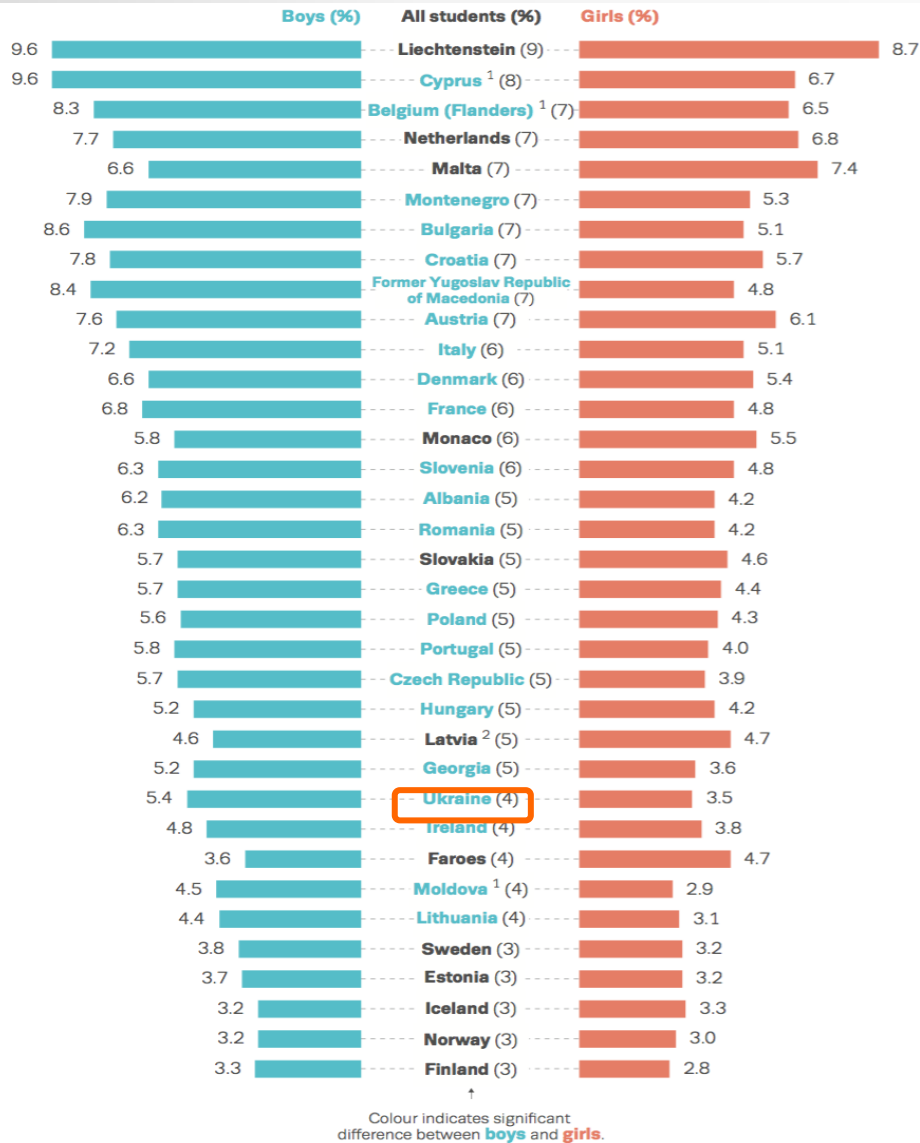
Вживання «5+ порцій під час однієї події вживання» хоча б 1 раз за останні 30 днів (2015 р.), %

“Порція” – це склянка/келих/пляшка/банка пива (близько 330 мл) або пляшка/банка слабоалкогольного напою промислового виробництва, що має міцність 4–6% (близько 330 мл), або келих вина чи шампанського (близько 100 мл), або чарка міцного напою (близько 40 мл).

Вживання алкоголю (3)

Середня частота споживання алкогольних напоїв протягом останніх 30 днів, за статтю (середня кількість разів).

Кожен шостий підліток вживає алкогольні напої щотижня або частіше.

Протягом останніх 30 днів:

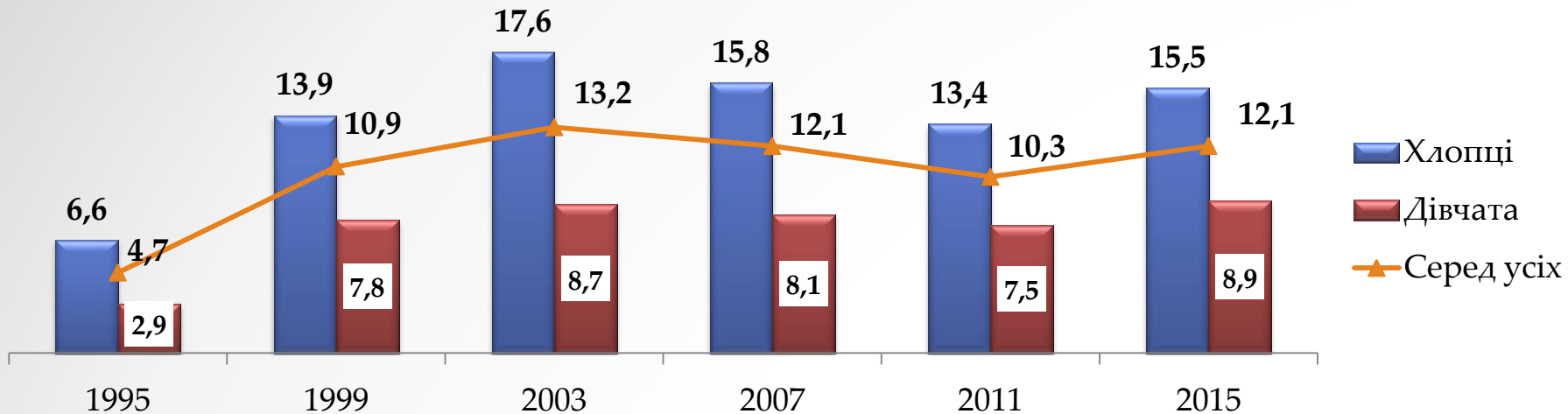
- 41% дівчат та 32% хлопців вживали вино;
- 34% молодих людей віком 15-17 років вживали пиво (48% хлопців та 26,5% дівчат);
- 30% споживали слабоалкогольні напої;
- кожен п'ятий підліток вживав міцні алкогольні напої.

¹ Belgium (Flanders), Cyprus and Moldova: limited geographical coverage.

² Latvia: limited comparability

Вживання наркотиків (1)

Динаміка доступності марихуани або гашишу в динаміці, % за статтю
(сума відповідей «дуже легко» та «скоріше, легко»)

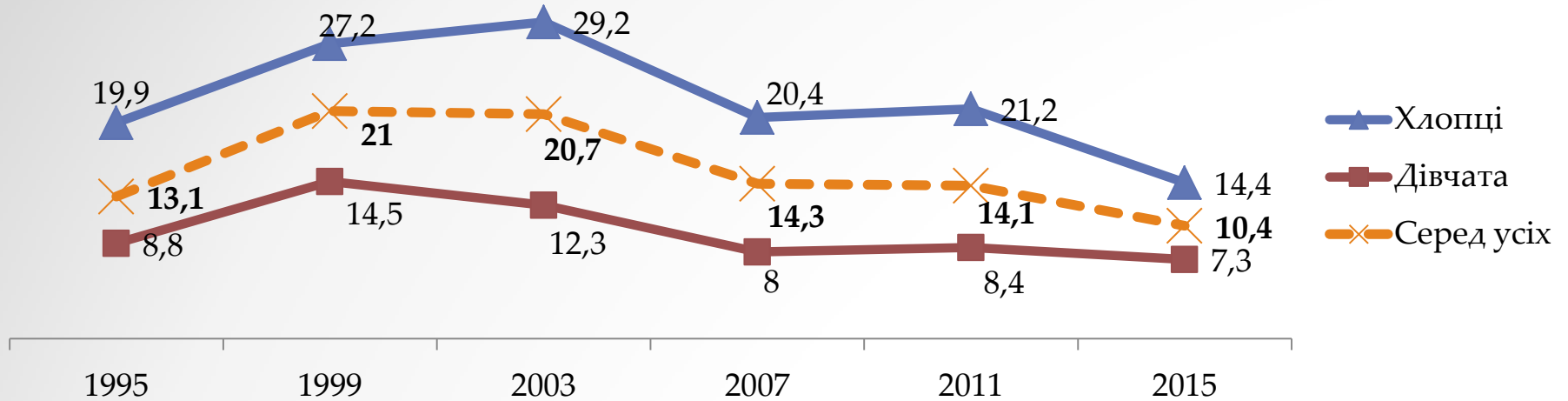

Оцінка рівня доступності марихуани або гашишу в європейських країнах, % (сума відповідей «дуже легко» та «скоріше, легко»)

Вживання наркотиків (2)

Динаміка вживання будь-яких наркотичних речовин протягом життя, % за статтю

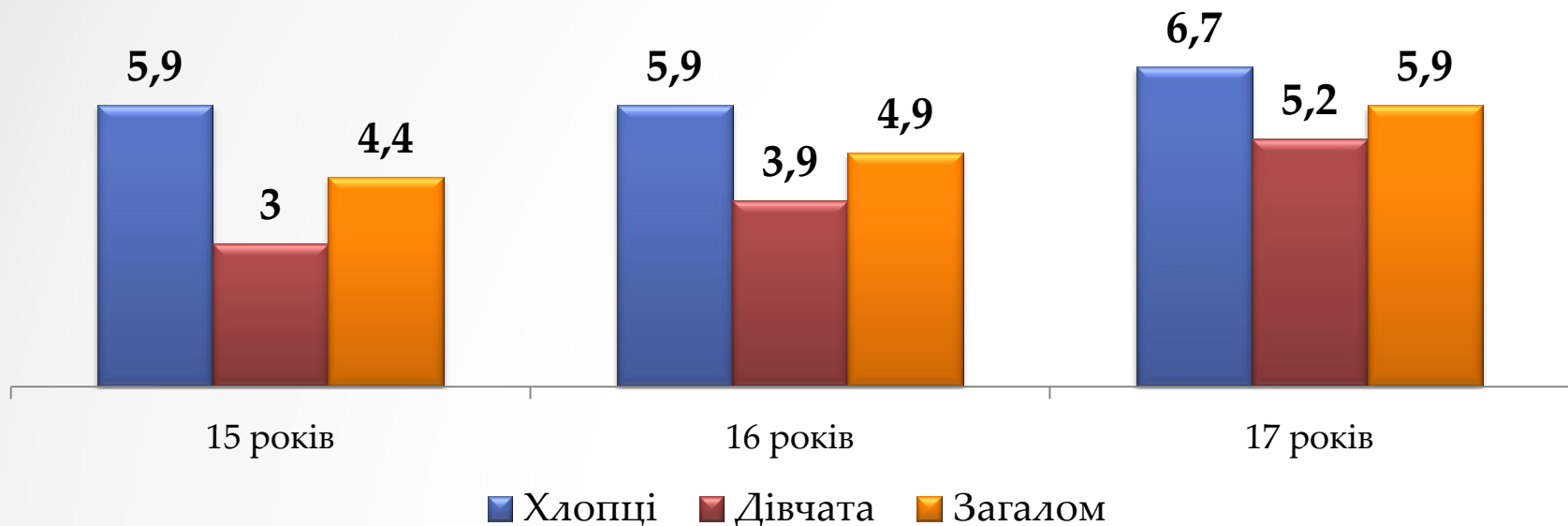
Рівень вживання марихуани або гашишу протягом життя в деяких європейських країнах, %

Досвід вживання нових ПАР, % за статтю та віком

Нові речовини можуть бути представлені у вигляді курильних сумішей, порошку, кристалів, пігулок, а також у вигляді рідин.

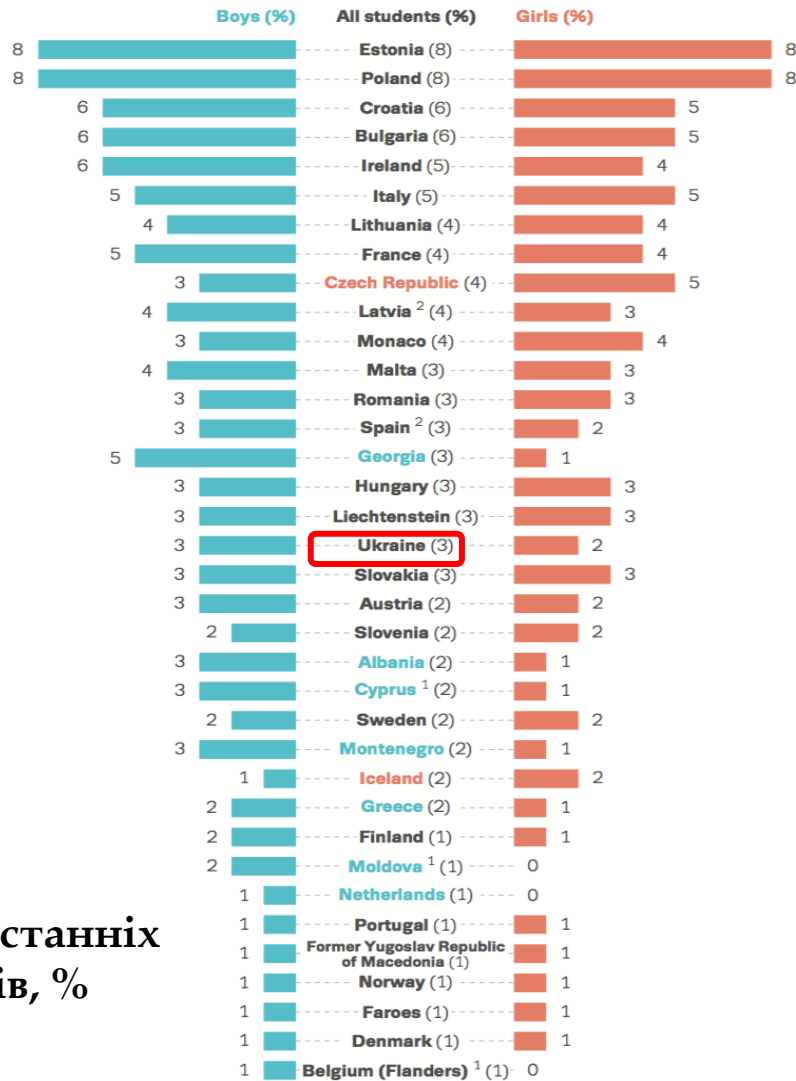
Серед тих, хто вживав такі речовини протягом останні 12 місяців, найбільший відсоток вживали у вигляді курильних сумішей – 3,7% (хлопці - 4,6%, дівчата - 2,8%)

5,4% учнів не знають або не впевнені в тому, чи вживали такі речовини.

Досвід вживання нових ПАР

Figure 9b. Prevalence of new psychoactive substance use in the last 12 months by gender (percentage)

В Україні:
кожен десятий
опитаний куриє
кальян протягом
останніх 30 днів.

Протягом останніх
12 місяців, %

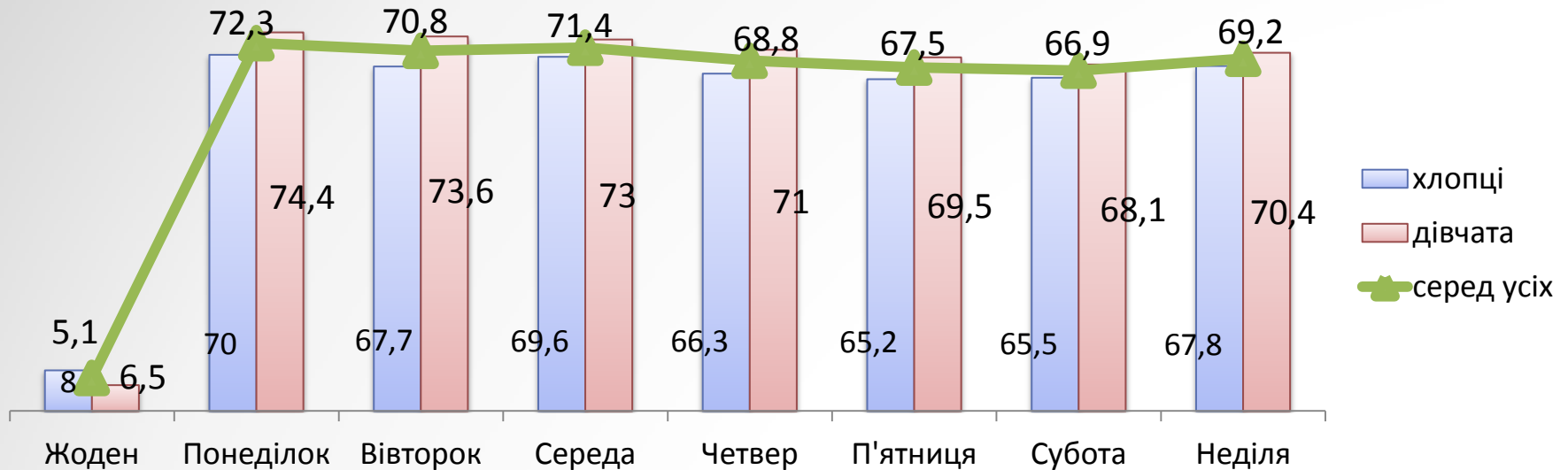
↑
Colour indicates significant
difference between **boys** and **girls**
(not tested for Spain).

¹ Belgium (Flanders), Cyprus and Moldova: limited geographical coverage.

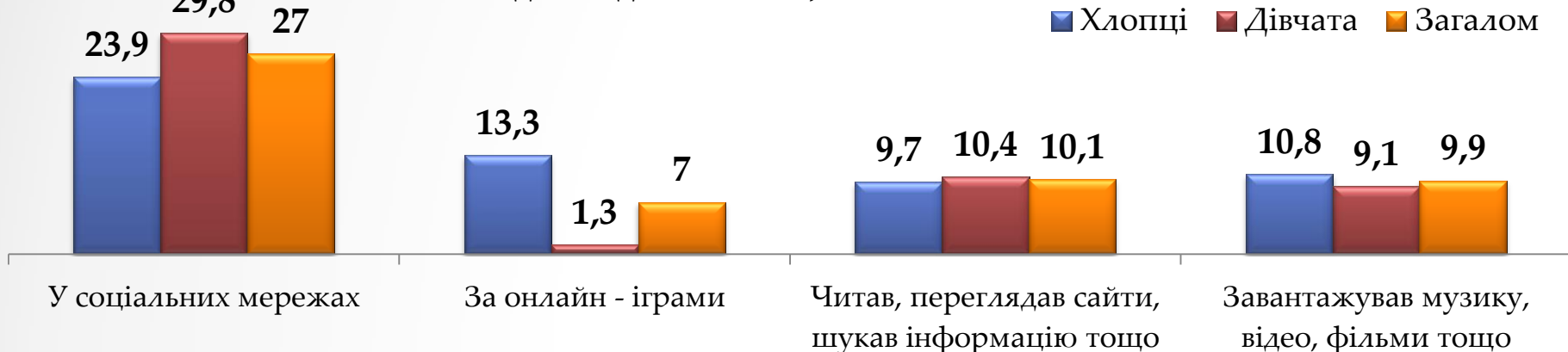
² Latvia and Spain: limited comparability.

Користування Інтернетом (1)

Рівень користування Інтернет-мережею у робочі та вихідні дні останнього тижня, % за статтю

Частка учнівської молоді, яка користувалася Інтернет-мережею 6 годин і більше в середньому в межах одного дня останнього місяця, за окремими видами діяльності, % за статтю

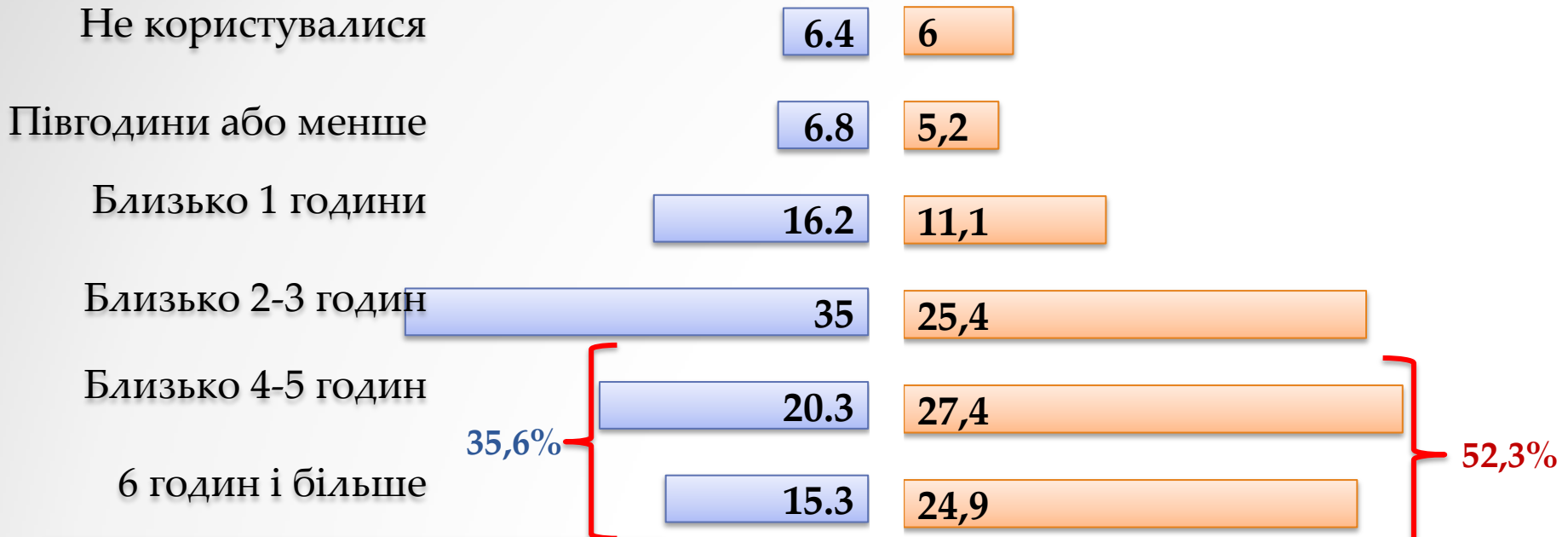

Користування Інтернетом (2)

Рівень користування респондентами Інтернет - мережею у робочі та вихідні дні останнього тижня, %

У робочий день (понеділок - п'ятниця)

У вихідний день (субота - неділя)

Кожен третій підліток проводить більше 4-х годин в Інтернеті у робочий день

Кожен другий підліток проводить більше 4-х годин в Інтернеті у вихідний день

Інтернет залежність*

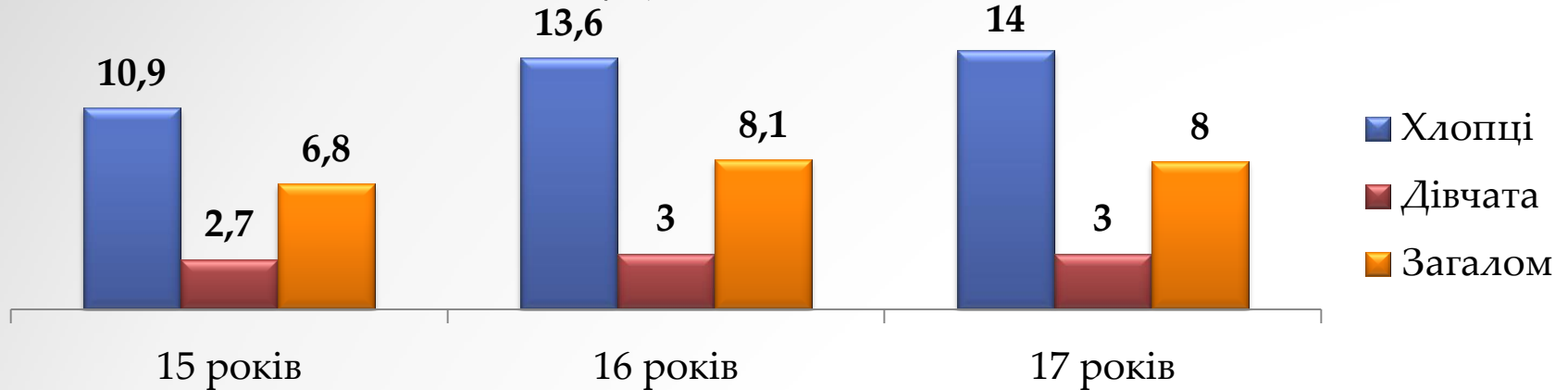
Показник Інтернет - залежності серед респондентів,
% за статтю

	Хлопці	Дівчата	Разом
Інтернет - залежність відсутня	10,9	6,1	8,4
Помірна Інтернет-залежність	79,3	82,5	81,0
Сильна Інтернет - залежність	9,8	11,4	10,6

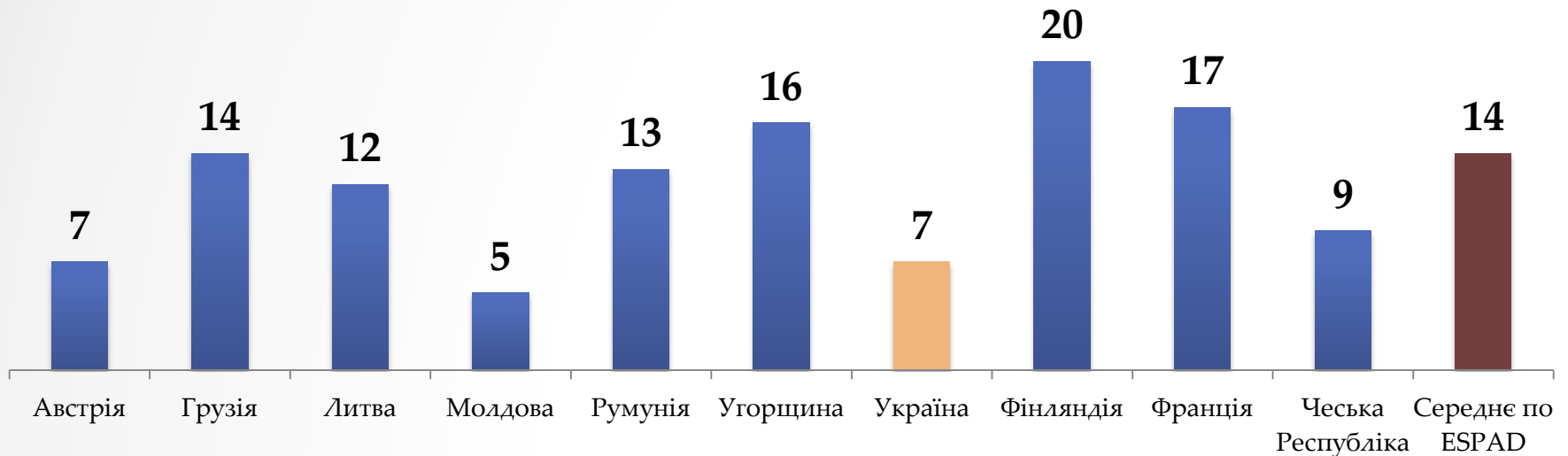
**Інтегральний показник, розрахований на основі 14 тверджень – шкали вимірювання Інтернет залежності CIUS (The Compulsive Internet Use Scale)*

Азартні ігри (1)

Частка підлітків, які грали в азартні ігри хоча б 1 раз протягом останніх 12 місяців, % за віком та статтю

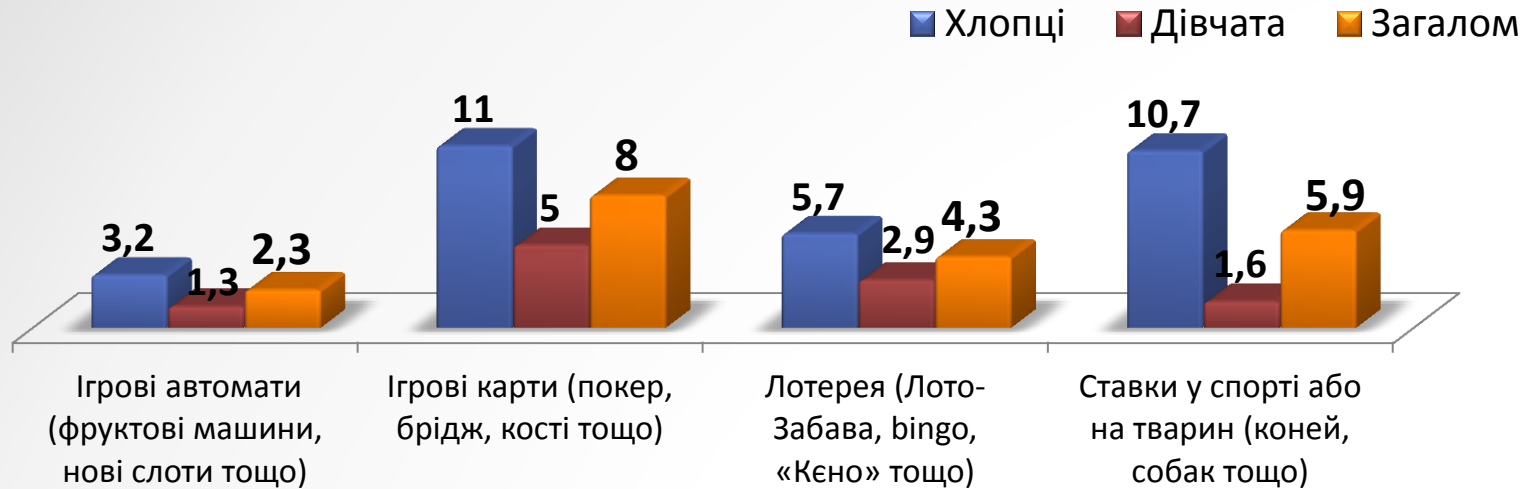

Частка європейських підлітків, які грали в азартні ігри хоча б 1 раз протягом останніх 12 місяців, %

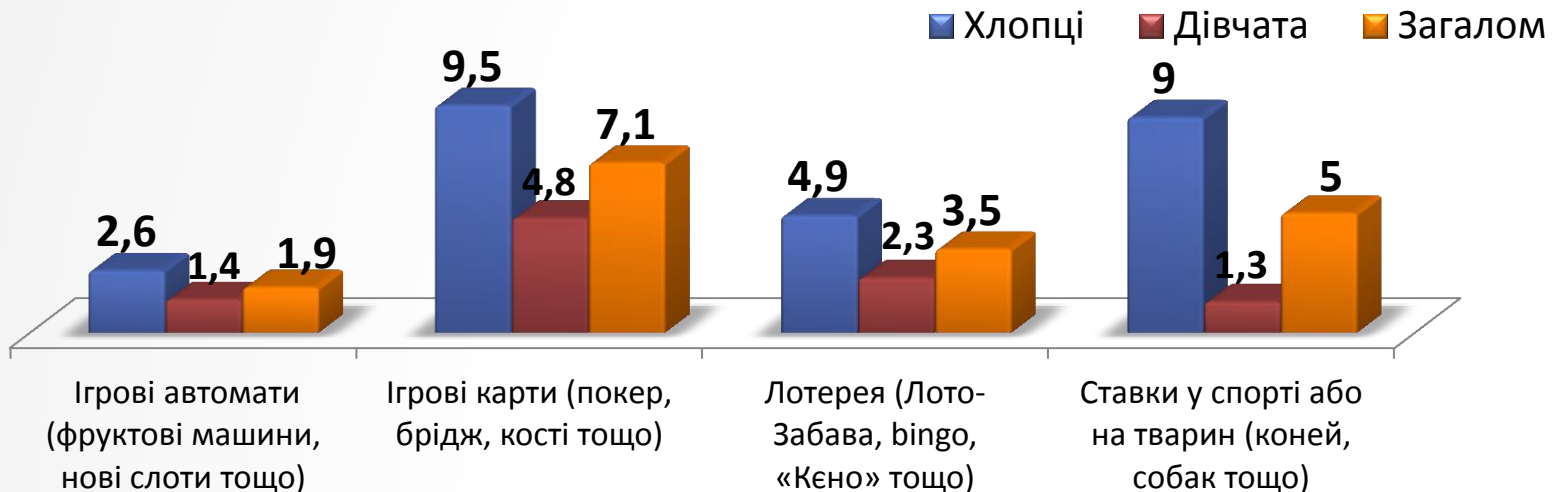

Азартні ігри (2)

Типи азартних ігор,% респондентів, які з певною частотою грали в азартні ігри протягом останніх 12 місяців **ОНЛАЙН**

Типи азартних ігор,% респондентів, які з певною частотою грали в азартні ігри протягом останніх 12 місяців в **ТРАДИЦІЙНИХ ЗАКЛАДАХ**

Залежність від онлайн-ігор*, %

	Хлопці	Дівчата	Разом
Залежність від онлайн-ігор відсутня	27,4	69,0	49,3
Помірна залежність від онлайн-ігор	66,4	30,1	47,3
Сильна залежність від онлайн-ігор	6,2	1,0	3,4

**Інтегральний показник, розрахований на основі 12 тверджень – шкали вимірювання проблематичної гри в онлайн-ігри (Problematic Online Gaming Questionnaire POGQ-ST).*

Які ще результати представлені в національному та міжнародному звітах:

- Поширеність вживання підлітками окремих алкогольних напоїв: пиво, вино, шампанське, слабоалкогольні напої, міцні напої
- Обсяги вживання алкоголю підлітками
- Місця вживання
- Вживання різних видів психоактивних речовин
- Вживання енергетичних напоїв, в тому числі разом з алкоголем
- Полінаркоманія (комбіноване вживання психоактивних речовин)
- Характеристика ризиків вживання психоактивних речовин
- Батьківська сім'я
- Ставлення батьків
- Статеві стосунки (в контексті ВІЛ-інфікування)
- Звернення за соціальними послугами та медичною допомогою

Рекомендації

Рекомендації (1)

- Впровадження **цілісної державної політики України щодо алкоголю та наркотиків**, з метою загального зменшення вживання зазначених речовин та зниження таким чином гостроти пов'язаних із цим соціальних як серед загального населення, так і серед молоді, зокрема дітей шкільного віку.
- Проведення **моніторингу та оцінки** ефективності виконання вже прийнятих законодавчих актів, наказів, постанов щодо заборони реклами й продажу неповнолітнім сигарет та алкоголю, заборони тютюнокуріння та вживання алкоголю в громадських місцях.
- Розширення **взаємодії фахівців** мережі Клінік, дружніх до молоді, експертів з неурядових організацій з працівниками навчальних закладів.
- Впровадження профілактичних програм серед **підлітків-споживачів неін'єкційних наркотиків**, поширення методів та кращого досвіду таких інтервенцій.

Рекомендації (2)

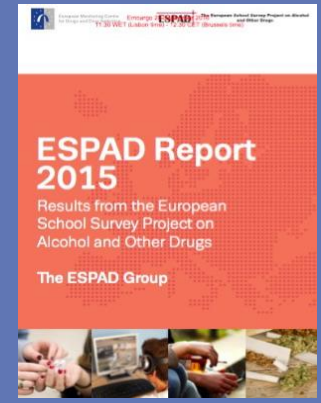
- Активізація заходів щодо проведення **антинікотинової інформаційно-освітньої профілактичної роботи** серед учнівської та студентської молоді, їх батьків та працівників навчальних закладів.
- Беручи до уваги успішне впровадження навчального курсу "Основи здоров'я", **продовжувати систематичну освітню роботу** з дітьми та підлітками в області зміцнення власного здоров'я та формування навичок здорового способу життя. Особливу увагу приділити профілактичній роботі з учнями старших класів ЗОНЗ, ПТНЗ та ВНЗ.
- **Здійснення соціальних програм роботи** з підлітками груп ризику та їх найближчим оточенням, робота з сім'ями з дітьми, що опинилися у складних життєвих обставинах.
- **Посилення превентивної освіти** з питань користування Інтернет-ресурсами.

Рекомендації (3)

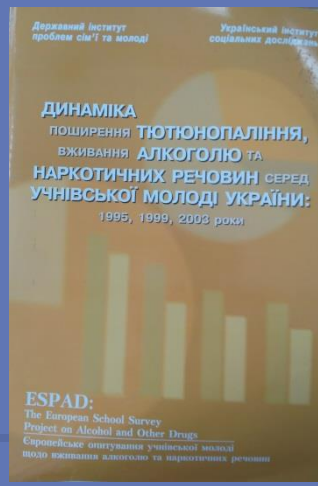
- **Загальноосвітнім навчальним закладам важливо розробити стратегію співпраці з батьками, активно залучати їх до життя класу, пропонувати форми спільного дозвілля за межами навчального закладу, інформувати про результати опитування учнівської молоді, звертаючи особливу увагу на оцінку підлітками рівня обізнаності батьків.**
- **Активне залучення молоді до громадського контролю за дотриманням нормативних актів і впровадженням програм, покликаних на підтримку здорового способу життя, зокрема, щодо заборони продажу алкогольних виробів неповнолітнім, вживання їх у громадських місцях тощо.**

Публікації ESPAD

Міжнародні звіти ESPAD: www.espad.org

Національні звіти ESPAD: www.uisr.org.ua/espad

Додаткову інформацію можна отримати:

ЮНІСЕФ:

(044) 254 24 50, 254 24 39,

(044) 230 25 14 ext.103

Факс: (+044) 230 25 06

Олена Сакович, osakovych@unicef.org

УІСД ім. Олександра Яременка:

Тел./факс: (044) 501 50 76

www.uisr.org.ua

**Ольга Балакірева, канд. соціол. наук,
керівник проекту ESPAD в Україні, bon.smc@gmail.com**

Тетяна Бондар, канд. соціол. наук, bondar@uisr.org.ua